Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 6. dubna 2017[1]

Věc C-671/15

Předseda Autorité de la concurrence
proti
Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE),
Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel),
Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),
Association des producteurs d'endives de France (APEF),
Section nationale de l'endive (SNE),
Fédération du commerce de l'endive (FCE),
Société Fraileg,
Société Prim'Santerre,
Union des endiviers,
Société Soleil du Nord,
Société France endives,
Société Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives),
Société Marché de Phalempin,
Société Primacoop,
Société Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Société Groupe Perle du Nord,
Société Valois-Fruits,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Cour de cassation (Kasační soud, Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Protisoutěžní jednání – Článek 101 SFEU – Použitelnost – Společná organizace trhů – Organizace producentů – Úkoly těchto organizací – Jednání spočívající ve stanovení minimálních prodejních cen, jednání ve vzájemné shodě týkající se množství uvedených na trh a jednání spočívající ve výměně strategických informací – Francouzský trh s čekankou"

1. Společná zemědělská politika (SZP) a evropská politika hospodářské soutěže, které představují pilíře evropské integrace, se mohou *prima facie* jevit obtížně slučitelnými. Zatímco první má sloužit jako náprava selhání zemědělských trhů a vedla zpočátku k významným zásahům veřejné moci, které se projevily zejména zavedením systémů produkčních kvót a podpor producentům, druhá naproti tomu spočívá na myšlence, že liberalizace trhů je nejlepší zárukou hospodářské efektivity a *in fine* prospěchu spotřebitelů. Tato obtížná slučitelnost, odhalená právní vědou, jíž se Soudní dvůr již měl příležitost zabývat, vyžaduje přesnou definici rozsahu „zemědělské výjimky" zakotvené Smlouvami, tak jak je upřesněna sekundárním právem. A to je podstatou projednávané věci.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci řízení o kasační stížnosti podané předsedou Autorité de la concurrence (Orgán pro hospodářskou soutěž) proti rozsudku Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) ze dne 15. května 2014, kterým bylo změněno rozhodnutí Autorité de la concurrence č. 12-D-08 ze dne 6. března 2012 o jednáních v odvětví produkce čekanky a jejího uvádění na trh (dále jen „sporné rozhodnutí"). Tímto rozhodnutím tento orgán zejména na základě článku 101 odst. 1 SFEU konstatoval existenci komplexní a čtrnáct let trvající kartelové dohody na francouzském trhu s čekankou a uložil za ni sankci ve výši přibližně 4 milióny eur.

3. Soudní dvůr je tak vyzván k poskytnutí velmi očekávaných [2] ujasnění, která mají kromě principiálního významu i velký praktický dopad [3] na sladění evropské právní úpravy v oblasti SZP s uplatněním evropského práva hospodářské soutěže. Konkrétně vyvstává otázka, zda kromě existence obecných výjimek z použití evropských pravidel hospodářské soutěže výslovně stanovených právní úpravou v oblasti společné organizace trhů (dále jen „SOT") – výjimek, o jejichž uplatnění se v projednávané věci přímo nejedná – musí být uznány „zvláštní výjimky" vyplývající implicitně z úkolů svěřených organizacím producentů (dále jen „OP") a sdružením organizací producentů (dále jen „SOP") podle evropské právní úpravy přijaté na základě článku 42 SFEU.

4. Tato otázka podle mého názoru vyžaduje diferencovanou odpověď. Jak se pokusím vysvětlit v následujících úvahách, úkoly svěřené klíčovým účastníkům SOT, tj. OP a SOP, nutně znamenají, že určitá jednání ve vzájemné shodě uvnitř těchto subjektů, která nespadají do obecných výjimek stanovených právními předpisy, mohou být vyloučena ze zákazu protisoutěžních kartelových dohod stanoveného článkem 101 odst. 1 SFEU.

5. Toto vyloučení podstatně spočívá na přednosti SZP před politikou hospodářské soutěže, která musí být uznána a která byla zakotvena rozsudkem Maizena v. Rada [4] a znovu potvrzena novější judikaturou. To nic nemění na tom, že pokud nemá dojít k porušení požadavku restriktivního výkladu vyjímek z uplatnění pravidel hospodářské soutěže, uvedenému zákazu se nemohou vyhnout koluzní jednání, například ta vedoucí k horizontálním cenovým dohodám, pouze z toho důvodu, že více či méně přispívají k plnění úkolů svěřených OP a SOP, zejména k cíli „stabilizace cen" v rámci SOT. V tomto kontextu bude třeba definovat jednání těchto subjektů, která jsou nezbytně součástí těchto úkolů a ta, která se naopak bez dalšího nemohou vyhnout uplatnění pravidel hospodářské soutěže.

Právní rámec

Unijní právo

6. Článek 42 SFEU stanoví, že unijní pravidla hospodářské soutěže se vztahují na zemědělskou produkci a obchod zemědělskými produkty pouze v rozsahu stanoveném sekundárním právem a se zřetelem k cílům SZP uvedeným v článku 39 SFEU.

2 – Viz zejména *Report of the Agricultural Markets Task Force, „Improving market outcomes"* (Brusel, listopad 2016) (k dispozici na internetové stránce https://ec.europa.eu/agriculture/agri-markets-task-force_fr), podle kterého „questions about the precise scope of the possibilities and constraints applying to producer cooperation abound. Ambiguity of rules also risks giving rise to diverging approaches by national competition authorities thereby undermining the internal market" (bod 147).

3 – O tom svědčí relativně výjimečná okolnost (17 krát za dvanáct let), že Evropská komise vstoupila do původního řízení jako *amicus curiae* podle čl. 15 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02 s. 205). Toto poslední ustanovení zejména stanoví, že pokud to jednotné uplatňování ustanovení Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže vyžaduje, může Komise z vlastního podnětu předložit soudům členských států písemná vyjádření.

4 – Rozsudek ze dne 29. října 1980, Maizena v. Rada (139/79, EU:C:1980:250, bod 23).

7. Co se týče zejména odvětví ovoce a zeleniny, ustanovení sekundárního práva, která upravují použití pravidel hospodářské soutěže na zemědělskou produkci a obchod zemědělskými produkty, byla přijata unijním normotvůrcem v rámci nařízení č. 26[5], které bylo nahrazeno nařízením (ES) č. 1184/2006[6], jakož i články 175 až 182 části IV, nadepsané „Pravidla hospodářské soutěže“, nařízení (ES) č. 1234/2007[7].

8. Pokud jde konkrétně o SOT v odvětví ovoce a zeleniny, jsou doplňující ustanovení obsažena v článku 20 nařízení (ES) č. 2200/96[8], které bylo nahrazeno zejména článkem 22 nařízení (ES) č. 1182/2007[9] a dále článkem 176a nařízení č. 1234/2007.

Nařízení č. 26

9. Článek 1 nařízení č. 26 stanoví:

„Od vstupu tohoto nařízení v platnost se články 85 až 90 Smlouvy a ustanovení přijatá k jejich provádění s výhradou článku 2 vztahují na všechny dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v čl. 85 odst. 1 a článku 86 Smlouvy, které se vztahují na produkci produktů uvedených v příloze II Smlouvy nebo na obchod s nimi.“

10. Toto ustanovení je v podstatě převzato v článku 1a nařízení č. 1184/2006 a dále v článku 175 nařízení č. 1234/2007.

11. Článek 2 nařízení č. 26 zní takto:

„1. Čl. 85 odst. 1 Smlouvy se nevztahuje na dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v předchozím článku, které tvoří nedílnou část vnitrostátní organizace trhu nebo jsou nezbytné pro dosažení cílů stanovených v článku 39 Smlouvy. Zejména se nevztahuje na dohody, rozhodnutí a jednání zemědělců, zemědělských sdružení a svazů těchto sdružení náležejících jednomu členskému státu, které se zabývají produkcí nebo prodejem zemědělských produktů nebo využíváním společných zařízení ke skladování, opracování nebo zpracování zemědělských produktů, a v rámci kterých neexistuje povinnost účtovat stejné ceny, pokud Komise neshledá, že je tímto bráněno soutěži a že jsou ohroženy cíle uvedené v článku 39 Smlouvy.

2. Po konzultaci členských států a slyšení dotyčných podniků nebo sdružení podniků[, jakož i] fyzických nebo právnických osob, [jejichž slyšení] považuje za vhodné, má Komise výlučnou pravomoc podléhající přezkoumání Soudního dvora stanovit rozhodnutím, které bude zveřejněno, které dohody, rozhodnutí a jednání splňují podmínky uvedené v odstavci 1.

3. Komise provede toto stanovení buď z vlastního podnětu nebo na žádost dotyčného orgánu členského státu nebo zúčastněného podniku nebo sdružení podniků.

4. Zveřejnění uvede jména zúčastněných stran a hlavní obsah rozhodnutí. Musí vzít v úvahu oprávněné zájmy podniků na ochraně jejich obchodního tajemství.“

5 – Nařízení ze dne 4. dubna 1962 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi (Úř. věst. 1962, 30, s. 993; Zvl. vyd. 03/01 s. 6).

6 – Nařízení Rady ze dne 24. července 2006 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi (Úř. věst. 2006, L 214, s. 7).

7 – Nařízení Rady ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“) (Úř. věst. 2007, L 299, s. 1).

8 – Nařízení Rady ze dne 28. října 1996 o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou (Úř. věst. 1996, L 297, s. 1; Zvl. vyd. 03/20 s. 55).

9 – Nařízení Rady ze dne 26. září 2007, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro odvětví ovoce a zeleniny a kterým se mění směrnice 2001/112/ES a 2001/113/ES a nařízení (EHS) č. 827/68, (ES) č. 2200/96, (ES) č. 2201/96, (ES) č. 2826/2000, (ES) č. 1782/2003 a (ES) č. 318/2006 a ruší nařízení (ES) č. 2202/96 (Úř. věst. 2007, L 273, s. 1).

12. Toto ustanovení je v podstatě převzato v článku 2 nařízení č. 1184/2006 a dále v článku 176 nařízení č. 1234/2007.

Nařízení č. 2200/96

13. Článek 11 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se ‚organizací producentů' rozumí každá právnická osoba,

a) která je založena z podnětu producentů […]

b) která má za cíl zejména:

1. zajistit plánování produkce a její přizpůsobení poptávce, zejména pokud jde o jakost a množství;

2. podporovat koncentraci nabídky a uvádění produktů vyprodukovaných jejími členy na trh;

3. snižovat produkční náklady a zajišťovat stálost cen producentů;

4. podporovat používání pěstitelských postupů, produkčních technologií a postupů nakládání s odpady šetrných k životnímu prostředí, zejména za účelem ochrany jakosti vod, půdy a krajiny, ochrany a/nebo podpory biologické rozmanitosti;

[…]"

14. Článek 20 odst. 1 až 3 téhož nařízení zní takto:

„1. Odchylně od článku 1 nařízení č. 26 se čl. 85 odst. 1 Smlouvy nepoužije na dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě uznaných meziodvětvových organizací, které byly určeny k provádění opatření uvedených v čl. 19 odst. 1 písm. c).

2. Odstavec 1 se použije pouze za předpokladu, že:

- dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě byly oznámeny Komisi

a

- Komise ve lhůtě dvou měsíců od oznámení všech potřebných skutečností neshledá, že uvedené dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě nejsou neslučitelné s právními předpisy Společenství.

Uvedené dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě nesmějí být prováděny před uplynutím lhůty uvedené v prvním pododstavci druhé odrážce.

3. Za odporující právním předpisům Společenství se v každém případě prohlásí dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které:

– mohou vést v jakékoli formě k rozdělení trhů uvnitř Společenství,

– mohou poškodit řádné fungování SOT,

– mohou způsobit narušení hospodářské soutěže, která nejsou z hlediska dosažení cílů společné zemědělské politiky, které sleduje opatření meziodvětvové organizace, nezbytná,

– zahrnují stanovení cen, aniž jsou dotčena opatření přijatá meziodvětvovými organizacemi v rámci používání zvláštních ustanovení právních předpisů Společenství,

– mohou způsobit diskriminaci nebo vyloučit hospodářskou soutěž u podstatné části dotyčných produktů.“

15. Článek 23 odst. 1 nařízení č. 2200/96 zní:

„Organizace producentů a jejich sdružení se mohou rozhodnout, že nebudou nabízet k prodeji produkty uvedené v čl. 1 odst. 2, dodávané jejich členy v množstvích a v obdobích, která uznají za vhodná.“

Nařízení č. 1182/2007

16. Článek 3 odst. 1 nařízení č. 1182/2007 je v podstatě podobný článku 11 odst. 1 nařízení č. 2200/96.

Nařízení č. 1234/2007

17. Článek 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007, ve znění nařízení (ES) č. 361/2008 [10], stanovil:

„Členské státy uznají organizace producentů, které

a) založili producenti z jednoho z těchto odvětví:

[…]

iii) ovoce a zeleniny, pokud jde o zemědělce pěstující jeden nebo více produktů uvedeného odvětví nebo takových produktů určených výhradně ke zpracování,

[…]

b) byly vytvořeny z podnětu producentů samých;

c) sledují určitý cíl, který se může zejména týkat:

i) zajištění plánování produkce a její přizpůsobení poptávce, zejména pokud jde o jakost a množství,

ii) koncentrace nabídky a uvádění produktů vyprodukovaných jejími členy na trh,

iii) optimalizace produkčních nákladů a stabilizace cen producentů.

[…]“

10 – Nařízení Rady ze dne 14. dubna 2008, kterým se mění nařízení č. 1234/2007 (Úř. věst. 2008, L 121, s. 1).

18. Článek 175 tohoto nařízení, ve znění nařízení (ES) č. 491/2009[11], zněl takto:

„Není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, použijí se články 81 až 86 Smlouvy a předpisy přijaté k jejich provedení, s výhradou článků 176 a 177 tohoto nařízení, na všechny dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v čl. 81 odst. 1 a článku 82 Smlouvy, které se týkají produkce produktů, na něž se vztahuje toto nařízení, a obchodu s nimi.“

19. Článek 176 uvedeného nařízení zněl takto:

„1. Ustanovení čl. 81 odst. 1 Smlouvy se nepoužijí na dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v článku 175 tohoto nařízení, které tvoří nedílnou část vnitrostátní organizace trhu nebo jsou nezbytné pro dosažení cílů stanovených v článku 33 Smlouvy.

Ustanovení čl. 81 odst. 1 Smlouvy se zejména nepoužije na dohody, rozhodnutí a jednání zemědělců, zemědělských sdružení a svazů těchto sdružení náležejících jednomu členskému státu, které se zabývají produkcí nebo prodejem zemědělských produktů nebo využíváním společných zařízení ke skladování, úpravě nebo zpracování zemědělských produktů a které nestanoví povinnost účtovat stejné ceny, pokud Komise neshledá, že brání hospodářské soutěži a ohrožují cíle uvedené v článku 33 Smlouvy.

2. Po konzultaci členských států a slyšení dotyčných podniků nebo sdružení podniků[, jakož i] fyzických nebo právnických osob, [jejichž slyšení] považuje za vhodné, má Komise výlučnou pravomoc podléhající přezkoumání Soudního dvora stanovit rozhodnutím, které bude zveřejněno, které dohody, rozhodnutí a jednání splňují podmínky uvedené v odstavci 1.

Komise tak učiní buď z vlastního podnětu, nebo na žádost příslušného orgánu členského státu nebo zúčastněného podniku nebo sdružení podniků.

3. Při zveřejnění rozhodnutí uvedeného v odst. 2 prvním pododstavci se uvedou jména stran a podstatná část obsahu rozhodnutí. Zohlední se oprávněný zájem podniků na ochraně jejich obchodního tajemství.“

20. Článek 176a téhož nařízení stanovil:

„1. Ustanovení čl. 81 odst. 1 Smlouvy se nepoužijí na dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě uznaných mezioborových organizací, jejichž účelem je provádění činností podle čl. 123 odst. 3 písm. c) tohoto nařízení.

2. Odstavec 1 se použije pouze tehdy, pokud:

a) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě byly oznámeny Komisi;

b) Komise ve lhůtě dvou měsíců po obdržení všech požadovaných údajů neshledala, že uvedené dohody, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě jsou neslučitelné s pravidly Společenství.

3. Dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě nesmějí nabýt účinnosti před koncem lhůty uvedené v odst. 2 písm. b).

11 – Nařízení Rady ze dne 25. května 2009, kterým se mění nařízení č. 1234/2007 (Úř. věst. 2009, L 154, s. 1).

4. Za neslučitelné s pravidly Společenství jsou vždy prohlášeny tyto dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě:

a) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které mohou vést k jakékoli formě rozdělení trhů uvnitř Společenství;

b) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které mohou narušit řádné fungování organizace trhu;

c) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které mohou způsobit narušení hospodářské soutěže a které nemají zásadní význam pro dosažení cílů společné zemědělské politiky sledovaných činností mezioborové organizace;

d) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které zahrnují stanovení cen, aniž jsou dotčeny činnosti vykonávané mezioborovými organizacemi na základě zvláštních ustanovení právních předpisů Společenství;

e) dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které mohou vést k diskriminaci nebo vyloučit hospodářskou soutěž u podstatné části dotyčných produktů.

5. Zjistí-li Komise po uplynutí lhůty dvou měsíců uvedené v odst. 2 písm. b), že podmínky pro použití odstavce 1 nejsou splněny, rozhodne, že se na dotyčnou dohodu, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě použije čl. 81 odst. 1 Smlouvy.“

Francouzské právo

21. Článek L.420-1 obchodního zákoníku (code de commerce) stanoví:

„Jednání ve vzájemné shodě, dohody, výslovné či tiché kartely nebo sdružení podniků, jejichž účelem je nebo jejichž důsledkem může být vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže na daném trhu, jsou zakázané, a to i v případě, že k nim dochází přímo nebo nepřímo prostřednictvím společnosti skupiny usazené mimo území Francie, zejména tehdy, když:

1. omezují přístup na trh či volnou hospodářskou soutěž jiných podniků;

2. brání stanovení cen působením trhu tím, že uměle podporují jejich nárůst či pokles;

3. omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, investice nebo technický pokrok;

4. rozdělují trhy nebo zdroje zásobování.“

Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

22. Po prohlídce a zabavení provedeném útvary direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, spotřebitelské otázky a potírání podvodů, Francie) dne 12. dubna 2007 informoval ministr hospodářství dne 11. července 2008 Conseil de la concurrence (Rada pro hospodářskou soutěž) (jež mezitím změnila název na Autorité de la concurrence) o potencionálně protisoutěžních jednáních prováděných v odvětví produkce čekanky a jejího uvádění na trh.

23. Sporným rozhodnutím Autorité de la concurrence rozhodl, že APEF, APVE, Celfnord, Cerafel, FCE, FNPE, SNE, SAS Groupe Perle du Nord a OP Cap'Endives, Fraileg, France Endives, Marché de Phalempin, Nord Alliance, Primacoop, Prim'Santerre, Soleil du Nord, Sipema a Valois-Fruits prováděly na trhu s čekankou komplexní a trvající kartelovou dohodu zakázanou článkem L.420-1 code de commerce (obchodní zákoník) a článkem 101 SFEU. Podle Autorité de la concurrence spočívala tato kartelová dohoda v jednání ve vzájemné shodě týkajícím se ceny čekanky prostřednictvím různých ustanovení o jednání ve vzájemné shodě týkajícím se cen, které mělo podle období různou podobu – například oznamování minimální ceny prováděné každý týden, určování referenční ceny, zavedení systému pro obchodování, určování cílové ceny a zneužívání mechanismu cen za stažení výrobků z trhu – v dohodách o množství čekanky uváděném na trh a v systému výměny strategických informací, který sloužil k zavedení určitého cenového uspořádání, přičemž tato jednání měla za cíl společné určování minimální prodejní výrobní ceny čekanky a umožňovala producentům a několika jejich profesním organizacím, aby udržovali minimální prodejní ceny, a to v období od ledna 1998 až do vydání sporného rozhodnutí. V důsledku toho jim uložil peněžní sankce v celkové výši 3 970 590 eur.

24. Ve sporném rozhodnutí Autorité de la concurrence zejména odmítl argumentaci producentů, podle které mají být dotčené dohody posuzovány jako nezbytné pro dosažení cílů SZP z důvodu, že výjimky stanovené v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 1184/2006 a v článku 176 nařízení č. 1234/2007 v projednávané věci nelze použít. Autorité de la concurrence měl rovněž za to, že vytýkaná jednání „překračovala legitimní úkoly dotčených profesních organizací" a kromě toho si OP a SOP podle něj byly plně vědomy nezákonné povahy těchto jednání.

25. Několik sankcionovaných podniků a subjektů podalo dne 6. dubna 2012 ke Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) žalobu na zrušení a podpůrně na změnu sporného rozhodnutí.

26. Rozsudkem ze dne 15. května 2014 změnil tento soud sporné rozhodnutí ve všech výrocích a rozhodl ve věci samé, kdy rozhodl, že nebylo prokázáno, že ustanovení článku L.420-1 obchodního zákoníku a článku 101 odst. 1 SFEU byla porušena. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) zejména uvedl, že nebylo prokázáno, že by vydávání pokynů o minimální ceně bylo za všech okolností nezbytně a definitivně zakázáno, takže nebylo nepochybně prokázáno, že dotčené subjekty překročily rámec úkolů, které jim byly legálně přiděleny v oblasti zajištění stálosti cen.

27. Předseda Autorité de la concurrence podal proti tomuto rozsudku kasační stížnost.

28. V rámci tohoto řízení předložila Evropská komise podle čl. 15 odst. 3 nařízení č. 1/2003 Cour de cassation (Kasační soud) vyjádření. V něm vyložila, že k použitelnosti evropských pravidel hospodářské soutěže v zemědělském odvětví existují nejen obecné výjimky přijaté na základě článku 2 nařízení č. 26 a č. 1184/2006, jakož i článku 176 nařízení č. 1234/2007, ale v souladu s článkem 175 téhož nařízení rovněž zvláštní výjimky obsažené v různých nařízeních o SOT, která ukládají organizacím činným v oblasti produkce ovoce a zeleniny a jejich uvádění na trh určité zvláštní úlohy, které by normálně mohly spadat pod zákazy pravidel hospodářské soutěže. Má nicméně za to, že hlavní jednání dotčená ve věci v původním řízení, totiž mechanismy minimálních cen dohodnutých uvnitř hlavních SOP, se nacházejí mimo meze zvláštních úloh stanovených SOT a nelze mít za to, že se na ně vztahují tyto zvláštní výjimky.

29. V rozsudku ze dne 8. prosince 2015 Cour de cassation (Kasační soud) uvedl, že Soudní dvůr rozhodl, že článek 42 SFEU stanoví zásadu použitelnosti evropských pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství a že zachování účinné hospodářské soutěže na trzích se zemědělskými produkty je součástí cílů společné politiky hospodářské soutěže [12], a měl za to, že i co se týče pravidel Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže, přiznává článek 42 SFEU přednost cílům SZP před cíli politiky v oblasti hospodářské soutěže [13].

30. Má nicméně za to, že Soudní dvůr ještě nerozhodl o existenci „zvláštních výjimek" uvedených Komisí ani případně neupřesnil jejich vztah s „obecnými výjimkami" uvedenými nařízeními o použití pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství. Rovněž uvedl, že Soudní dvůr se také nevyslovil o obrysech úkolů svěřených OP a SOP nařízeními o SOT v odvětví ovoce a zeleniny (nařízení č. 2200/96, č. 1182/2007 a č. 1234/2007).

31. Cour de cassation (Kasační soud) tedy rozhodl o přerušení řízení a předložení následujících předběžných otázek Soudnímu dvoru:

„1) Mohou se dohody, rozhodnutí nebo jednání organizací producentů, [SOP] a profesních organizací, které by mohly být kvalifikovány jako protisoutěžní z hlediska článku 101 SFEU, vyhnout působnosti zákazu, který je stanoven v tomto článku, pouze proto, že by mohly souviset s úkoly, které byly těmto organizacím svěřeny v rámci [SOT], přestože nespadají pod žádnou z obecných výjimek, které byly postupně upraveny v článku 2 nařízení [č. 26] a č. 1184/2006 ze dne 24. července 2006 a v článku 176 nařízení č. 1234/2007?

2) Je-li tomu tak, musí být čl. 11 odst. 1 nařízení [č. 2200/96], čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/2007 a čl. 122 [první pododstavec] nařízení č. 1234/2007, které jako jeden z cílů organizací producentů a jejich sdružení stanoví stabilizaci cen producentů a přizpůsobení produkce poptávce, zejména pokud jde o množství, vykládány v tom smyslu, že se na jednání těchto organizací nebo jejich sdružení spočívající ve společném určování minimálních cen, v dohodách o množství uváděném na trh nebo ve výměně strategických informací, nevztahuje zákaz protisoutěžních kartelových dohod, pokud tato jednání směřují k dosažení uvedených cílů?"

32. Písemné vyjádření předložili předseda Autorité de la concurrence, společně Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel), Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE), Fédération du commerce de l'endive (FCE), společně společnosti Fraileg a Prim'Santerre, společně společnosti France Endive, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives), Marché de Phalempin, Primacoop, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) a Groupe Perle du Nord, a španělská, francouzská a italská vláda, jakož i Komise.

33. Jednání, kterého se zúčastnili předseda Autorité de la concurrence, Cerafel, Celfnord, APEF, SNE, FCE, společnosti Fraileg a Prim'Santerre, společnosti France Endive, CAP'Endives, Marché de Phalempin, Primacoop, Sipema a Groupe Perle du Nord, francouzská a španělská vláda, jakož i Komise se konalo dne 31. ledna 2017.

Analýza

34. Posouzení této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyžaduje, aby byly úvodem připomenuty obecné zásady, kterými se řídí vztah pravidel hospodářské soutěže s pravidly SZP.

12 – Rozsudky ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, body 57 a 58), a ze dne, 19. září 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, bod 37).

13 – Rozsudky ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, bod 81), a ze dne 19. září 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, bod 39).

Úvodní úvahy o vztahu pravidel SZP a pravidel v oblasti hospodářské soutěže

35. Článek 42 SFEU, jehož znění v podstatě odpovídá článku 36 Smlouvy o ES, vychází ze zjištění, že cíle sledované SZP nejsou nutně stejné jako cíle, které podporuje politika hospodářské soutěže, a tedy že může při provádění těchto politik [14] docházet k určitému napětí, a tak stanoví obecné pravidlo, které zakotvuje přednost SZP před cíli Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže.

36. Tento článek totiž stanoví, že pravidla hospodářské soutěže se na zemědělskou produkci a obchod zemědělskými produkty vztahují pouze v rozsahu určeném sekundárním právem, se zřetelem k cílům uvedeným v článku 39 SFEU. Toto posledně uvedené ustanovení v odstavci 1 stanoví následující hospodářské a sociální cíle sledované SZP: zvýšení produktivity, zajištění odpovídající životní úrovně zemědělského obyvatelstva, stabilizace trhů, zajištění plynulého zásobování a udržení rozumných cen za dodávky pro spotřebitele.

37. Je to nakonec Rada Evropské unie, kdo musí definovat, zda a s jakými omezeními se unijní pravidla hospodářské soutěže použijí na odvětví zemědělství s upřesněním, že toto použití nesmí ohrozit dosažení cílů SZP.

38. Rada tak učinila v roce 1962, když přijala článek 1 nařízení č. 26, podle jehož znění jsou ustanovení Smlouvy o hospodářské soutěži použitelná na uvedené dohody, rozhodnutí a jednání týkající se produkce a obchodu s produkty uvedenými v příloze II Smlouvy (včetně ovoce a zeleniny, mezi kterými je uvedena i čekanka). Toto ustanovení bylo časem nahrazeno stejnými nebo obdobnými ustanoveními. V období dotčeném ve věci v původním řízení se jedná o ustanovení článků 1 a 2 nařízení č. 1184/2006 a článků 175 a 176 nařízení č. 1234/2007.

39. Tato ustanovení přitom stanoví, že se v zásadě použijí pravidla hospodářské soutěže. Podle článku 2 nařízení č. 1184/2006 (ustanovení v podstatě převzaté článkem 176 nařízení č. 1234/2007) jsou z tohoto použití vyloučeny pouze dohody, rozhodnutí a jednání ve smyslu článku 101 SFEU, které se týkají zemědělské produkce a obchodu se zemědělskými produkty uvedenými v příloze I Smlouvy, které jsou nedílnou součástí SOT nebo které jsou nezbytné pro dosažení cílů SZP. V následujících úvahách se vrátím k obecným výjimkám, které tyto použitelné předpisy (tedy čl. 2 odst. 1 nařízení č. 26 a obdobné články, které jej nahradily) zakotvily.

40. Z toho vyplývá, že odvětví zemědělství a zejména odvětví SOT není zamýšleno jako „prostor bez hospodářské soutěže“ [15]. Soudní dvůr v této souvislosti rozhodl, že článek 42 SFEU stanoví zásadu použitelnosti evropských pravidel hospodářské soutěže v odvětví zemědělství a že zachování účinné hospodářské soutěže na trzích se zemědělskými produkty je součástí cílů společné politiky hospodářské soutěže [16].

41. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že činnost vykonávaná zemědělci, i když může vykazovat jisté specifické znaky a být předmětem velmi detailní regulace, má hospodářský charakter a spadá tak do oblasti působnosti pravidel hospodářské soutěže stanovených Smlouvou o FEU [17].

42. Bez ohledu na to, že SOT zemědělských produktů nepředstavuje „prostor bez hospodářské soutěže“, přiznává článek 42 SFEU nadále cílům SZP přednost před cíli politiky v oblasti hospodářské soutěže [18].

14 – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 29. října 1980, Maizena v. Rada (139/79, EU:C:1980:250, bod 23).

15 – Rozsudek ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, bod 61), a usnesení ze dne 22. března 2010, SPM v. Rada a Komise (C-39/09 P, nezveřejněno, EU:C:2010:157, bod 47).

16 – Rozsudky ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, body 57 a 58), a ze dne 19. září 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, bod 37).

17 – Viz rozsudek ze dne 13. prosince 2006, FNCBV a další v. Komise (T-217/03 a T-245/03, EU:T:2006:391, body 52, 53 a 86).

18 – Rozsudky ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, bod 81), a ze dne 19. září 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, bod 39).

43. Z článku 42 SFEU, který zakotvuje jak přednost SZP ve vztahu k politice hospodářské soutěže a zároveň možnost Rady rozhodnout, v jakém rozsahu se budou v odvětví zemědělství uplatňovat pravidla v oblasti hospodářské soutěže, tak vyplývá, že některá jednání účastníků zemědělských trhů *mohou být bez dalšího vyloučena* z uplatnění pravidel hospodářské soutěže a obzvláště těch, která se týkají protisoutěžních kartelových dohod. Toto vyloučení však musí být jasně vymezeno, protože tak stanoví sekundární právo, na které primární právo odkazuje. Jedná se tedy nakonec o to, najít rovnováhu mezi sledováním cílů SZP a nutností udržovat na zemědělských trzích účinnou hospodářskou soutěž.

44. Předloženou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce bude třeba zkoumat s ohledem na tyto úvahy.

K první otázce

45. Svou první otázkou se předkládající soud táže Soudního dvora, zda dohody, rozhodnutí nebo jednání OP, SOP nebo profesních organizací nad rámec „obecných výjimek“ stanovených relevantní právní úpravou, „které by mohly být kvalifikovány jako protisoutěžní z hlediska článku 101 SFEU“, se mohou vyhnout zákazu kartelových dohod stanovenému tímto článkem z pouhého důvodu, že souvisejí s úkoly svěřenými těmto organizacím v rámci SOT.

46. Po vysvětlení důvodů, pro které je třeba přeformulovat otázku položenou předkládajícím soudem tak, že směřuje k určení případů vyloučení – a nikoli implicitních „výjimek“ – použití pravidel hospodářské soutěže v odvětví SOT, vyloučení, které je založeno hlavně na přednosti, která musí být přiznána SZP, vysvětlím podmínky, které musí dotčená jednání splnit, aby byla vyloučena z použití článku 101 odst. 1 SFEU.

Možnost vyloučit některá jednání úzce související s úkoly svěřenými účastníkům SOT: vyloučení spíše než implicitní výjimka z použití článku 101 SFEU

47. První otázka, tak jak byla formulována předkládajícím soudem, spočívá na předpokladu, že dotčená jednání jsou *a priori* protisoutěžní.

48. Avšak takový předpoklad považuji za chybný.

49. Aby bylo možné dojít k závěru, že nějaké koluzní jednání je protisoutěžní, je totiž nezávisle na zkoumání dotčených opatření z pohledu jejich skutečných nebo potenciálních účinků vždy vyžadováno jejich zkoumání ve světle jejich skutkového a právního kontextu. V rámci posuzování tohoto kontextu je třeba zohlednit povahu dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a struktury dotčeného trhu nebo trhů [19].

50. Zvláště, pokud se dané koluzní jednání uskutečňuje v nekonkurenčním prostředí, které vyplývá zejména z toho, že toto jednání přímo souvisí s plněním úkolů svěřených účastníkům SOT podle použitelné právní úpravy, nejedná se již o protisoutěžní jednání, na které by se měl použít čl. 101 odst. 1 SFEU. Jak upřesnil Soudní dvůr, vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž musí pro posouzení, zda je jednání OP a SOP protisoutěžní povahy či nikoli, vzít v úvahu především pravidla SOT [20].

19 – Viz zejména rozsudek ze dne 11. září 2014, CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 53 a citovaná judikatura).

20 – V tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, bod 94).

51. Tyto úvahy podle mého názoru naznačují, že spíše než o *výjimku* (nebo vynětí, podle použité terminologie) z použití práva hospodářské soutěž se v projednávané věci jedná o *vyloučení* z tohoto použití, vyplývající z nezbytného plnění úkolů svěřených klíčovým účastníkům SOT. V rozsahu – a pouze v tomto rozsahu – v jakém se potvrdí, že jednání prováděná v rámci SOT jsou *in fine* nezbytně nutná pro splnění těchto úkolů, totiž musí být použití pravidel v oblasti hospodářské soutěže, a zejména těch, která se týkají protisoutěžních kartelových dohod, bez dalšího vyloučeno. Na rozdíl od postoje zastávaného některými zúčastněnými tedy nemohou být dotčená jednání *a priori* považována za „protisoutěžní" z pouhého důvodu, že k nim nedochází v prostoru, který je vystaven hospodářské soutěži.

52. Toto terminologické upřesnění není bez významu. Má naopak významný dopad jak na metodologii zkoumání opatření přijatých účastníky SOT, tak na důkazní břemeno ohledně potenciálně protisoutěžní povahy těchto opatření.

53. Je totiž ustálenou praxí, že je na orgánu pověřeném stíháním protisoutěžních jednání podniků jednak prokázat, že předmětná opatření spadají do oblasti působnosti pravidel hospodářské soutěže, jednak dokázat, že mají na hospodářskou soutěž omezující účinky.

54. Vyjdeme-li přitom z předpokladu, že uvedená opatření jsou *prima facie* protisoutěžní, bez podrobného zkoumání jejich vypracování a jejich provádění, bude pro dotčené hospodářské subjekty velmi těžké prokázat, že tato jednání úzce souvisí s plněním úkolů, které jim jsou svěřeny v rámci SOT, a tedy „prostoru bez hospodářské soutěže". Za takového předpokladu mohou subjekty pouze prokázat, že uvedená jednání musí být vyňata z použití pravidel hospodářské soutěže vzhledem ke konkrétním okolnostem jejich vypracování. To by od těchto subjektů vyžadovalo přístup obdobný tomu zavedenému s cílem využít výjimky nazývané „obecná", nebo dokonce tomu, který je použit u žádosti o vynětí podle čl. 101 odst. 3 SFEU.

55. To co je tedy v tomto případě třeba určit, není ani tak, zda může být čl. 101 odst. 1 SFEU, i když se na sporná jednání použije, vyloučen, ale posoudit, zda je toto ustanovení skutečně použitelné.

56. Pokud tedy nemá být rozhodnuto o tom, zda jsou dotčená jednání protisoutěžní, problematika, která je nám předložena, se týká otázky vyloučení použití článku 101 SFEU, a nikoli existence výjimky z použití tohoto ustanovení.

57. Po tomto upřesnění se domnívám, že v tomto případě tedy ve skutečnosti vyvstává otázka, zda mohou nastat jednání podniků, na které se nevztahují obecné výjimky a která vzhledem ke svému významu pro účinné fungování SOT v rámci SZP mohou být i tak vyloučena z použití článku 101 SFEU a případně jaké jsou podmínky, které musí dotčená jednání splňovat.

58. Z důvodů, které uvedu v následujících úvahách, mám za to, že na tuto otázku je třeba odpovědět kladně.

Nutnost uznat, že některá opatření nezbytná pro splnění úkolů svěřených OP a SOP mohou být vyloučena z použití článku 101 odst. 1 SFEU

– Nutnost vyplývající z pravidel upravujících SOT

59. Pokud se jedná o výjimky výslovně stanovené unijním normotvůrcem v období rozhodném z hlediska skutečností v původním řízení a podle relevantních nařízení [21], jsou stanoveny tři obecné případy výjimek z použití pravidel v oblasti kartelových dohod, jejichž využití je podřízeno rozhodnutí Komise [22]. Ve skutečnosti Komise připustila takové výjimky [23] jen velmi zřídka a Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že musí být vykládány restriktivně [24].

60. První případ výjimky se týká dohod, rozhodnutí a jednání, které tvoří nedílnou část *vnitrostátní organizace* trhu. Rozsah této výjimky je v současnosti omezený, protože na téměř všechny zemědělské produkty se postupně vztahovala odvětvová SOT a poté nařízení č. 1234/2007 zavádějící SOT [25].

61. Druhý případ obecné výjimky se týká případu, kdy Komise konstatuje, že určité dohody, rozhodnutí a jednání omezující hospodářskou soutěž jsou nezbytné pro dosažení *cílů* SZP uvedených v článku 39 SFEU. Tato výjimka je Soudním dvorem vykládána restriktivně, jelikož bylo požadováno, aby dotčené jednání umožňovalo dosažení *všech* těchto cílů nebo aby alespoň zohledňovalo všechny cíle dohromady [26].

62. Konečně třetí výjimka se vztahuje na dohody, rozhodnutí a jednání zemědělců, zemědělských sdružení a svazů těchto sdružení náležejících jednomu členskému státu, omezující hospodářskou soutěž, které se zabývají produkcí nebo prodejem zemědělských produktů nebo využíváním společných zařízení ke skladování, úpravě nebo zpracování zemědělských produktů a „které nestanoví povinnost účtovat stejné ceny“, pokud Komise neshledá, že brání hospodářské soutěži a ohrožují cíle SZP [27].

63. Tyto obecné výjimky se, jak uvedl předkládající soud, na projednávanou věc vůbec nevztahují [28] a nám nepřísluší určovat, zda případně mohly být dotčenými subjekty vzneseny ve věci v původním řízení. V každém případě a jak vyplývá z předchozích upřesnění a z neexistence rozhodnutí Komise v tomto ohledu – které bylo, připomínám, v době skutkového stavu ve věci v původním řízení vyžadováno – zdá se, že žádná z těchto výjimek není v projednávané věci zjevně použitelná.

64. První otázka, tak jak byla přeformulována (viz bod 57 výše), nás naproti tomu vede k určení, zda implicitnější vyloučení z použití čl. 101 odst. 1 SFEU nemohou vyplývat ze samotné povahy SZP a konkrétněji ze zvláštních úkolů svěřených OP a SOP sekundárním právem přijatým na základě článku 42 SFEU.

21 – Viz článek 2 nařízení č. 1184/2006 a dále články 175 a 176a nařízení č. 1234/2007.

22 – Od vstupu v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví SOT se zemědělskými produkty (Úř. věst. 2013, L 347, s. 671), které není použitelné na skutkový stav v projednávané věci, jsou tyto „obecné“ výjimky dvě a již není vyžadováno předchozí rozhodnutí Komise (režim legální výjimky) (viz čl. 209 odst. 2 nařízení č. 1308/2013).

23 – Domnívám se, že jediný případ připuštění následoval po žádosti Francouzské republiky v odvětví brambor [viz rozhodnutí Komise 88/109/EHS ze dne 18. prosince 1987, v řízení podle článku 85 smlouvy o EHS (IV/31.735 – Rané brambory) (Úř. věst. 1988, L 59, s. 25).

24 – Viz zejména rozsudek ze dne 12. prosince 1995, Oude Luttikhuis a další (C-399/93, EU:C:1995:434, bod 23).

25 – Na čekanku se vztahuje SOT od přijetí nařízení Rady (EHS) č. 1035/72 ze dne 18. května 1972, o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou (Úř. věst. 1972, L 118, s. 1).

26 – Viz zejména rozsudky ze dne 15. května 1975, Nederlandse Vereniging voor de fruit en groentenimporthandel a Frubo v. Komise (71/74, EU:C:1975:61, body 24 až 26), ze dne 12. prosince 1995, Oude Luttikhuis a další (C-399/93, EU:C:1995:434, bod 25), a ze dne 30. března 2000, VBA v.Florimex a další (C-265/97 P, EU:C:2000:170, bod 94). Viz rovněž rozsudky ze dne 14. května 1997, Florimex a VGB v. Komise (T-70/92 a T-71/92, EU:T:1997:69, bod 153), a ze dne 13. prosince 2006, FNCBV a další v. Komise (T-217/03 a T-245/03, EU:T:2006:391, bod 199).

27 – K nezávislé a zvláštní povaze této výjimky viz zejména rozsudek ze dne 12. prosince 1995, Dijkstra a další (C-319/93, C-40/94 a C-224/94, EU:C:1995:433, bod 20).

28 – Jak soud *a quo*, tak odpůrci v řízení zahájeném před Cour de cassation (Kasační soud) podle všeho uznávají, že se obecné výjimky neuplatní.

65. V tomto ohledu je třeba připomenout, že je ustáleným názorem, že cíle SZP stanovené v článku 39 SFEU převládají nad cíli hospodářské soutěže. Je nutno uvést, že čl. 38 odst. 2 SFEU dává, stejně jako ustanovení Smluv, které mu předcházely, přednost ustanovením přijatým specificky v rámci SZP [29], aniž by nějak rozlišoval podle ustanovení dotčené právní úpravy. Článek 40 SFEU, stanoví, že SOT, která je stanovena s cílem dosáhnout cílů SZP, „může zahrnovat veškerá opatření potřebná k dosažení [těchto] cílů, zejména regulaci cen“. Jak Soudní dvůr při různých příležitostech rozhodl, znamená to, že orgány členských států nemohou přijímat opatření, která mohou narušovat SOT. Zejména rozhodl, že opatření přijatá orgány pro hospodářskou soutěž nesmí klást překážky fungování mechanismů stanovených SOT [30].

66. Ze systému zamýšleného autory Smluv tak vyplývá, že opatření může být vyloučeno z použití pravidel hospodářské soutěže, pokud jsou uvedená opatření pro OP a SOP nezbytná pro splnění jedné nebo několika úloh, které jim byly svěřeny.

67. Takový závěr nachází určitou oporu v článku 175 nařízení č. 1234/2007, v ustanovení, které nahradilo článek 1 nařízení č. 26 a článek 1a nařízení č. 1184/2006, který stanoví, že pravidla hospodářské soutěže se použijí „[n]ení-li v [uvedeném] nařízení stanoveno jinak“. To je zejména případ nařízení o SOT, která dávají rámec některým úkolům a některým způsobům intervencí na zemědělských trzích. Tato nařízení totiž ukládají subjektům činným v oblasti zemědělské produkce a obchodu se zemědělskými produkty, konkrétně OP a SOP, určité zvláštní úlohy a úkoly, které je mohou vést k provedení určitých forem koordinace.

68. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že SOT má upravovat celou produkci a uvádění zemědělských produktů členských států na trh. Představuje klíčový nástroj pro dosažení cílů SZP stanovených ve Smlouvě, a především stabilizaci zemědělských trhů a udržení odpovídající životní úrovně zemědělců.

69. Ohledně vnitřních aspektů stanoví SOT také řadu opatření určených k zohlednění zvláštností zemědělského trhu, který je charakterizován rostoucí koncentrací poptávky a současně roztříštěním nabídky.

70. V kontextu, ve kterém – jak zmiňuje bod 7 odůvodnění nařízení č. 2200/96 – „je koncentrace nabídky […] více než předtím hospodářskou nutností k posílení postavení producentů na trhu“, byly OP a dále SOP v právní úpravě SOT v odvětví ovoce a zeleniny navrženy tak, že mohou sehrát užitečnou úlohu zejména za účelem soustředění nabídky a zajištění stálosti cen [31], a představují tedy klíčové účastníky této SOT. V tomto smyslu tento bod odůvodnění upřesňuje, že „[OP] jsou základními prvky společné organizace trhu, jejíž decentralizované fungování na své úrovni zajišťují“ [32].

71. V důsledku toho, pokud v nařízeních upravujících SOT a v nařízeních, kterými se stanoví jejich prováděcí pravidla, Rada stanoví určitá opatření týkající se jednání ve vzájemné shodě, zároveň vylučuje použití pravidel hospodářské soutěže a zejména zákaz protisoutěžních kartelových dohod podle čl. 101 odst. 1 SFEU. Jinými slovy, dohody, rozhodnutí a jednání OP a SOP ve vzájemné shodě, které jsou v souladu s těmito nařízeními, nutně vylučují použití tohoto posledního ustanovení.

72. V tomto případě nás první předběžná otázka tedy vede ke zkoumání role svěřené těmto klíčovým účastníkům SOT, zejména SOT s ovocem a zeleninou, které OP a SOP představují podle relevantní právní úpravy.

29 – Rozsudky ze dne 26. června 1979, McCarren (177/78, EU:C:1979:164, bod 9), ze dne 16. ledna 2003, Hammarsten (C-462/01, EU:C:2003:33, bod 26), a ze dne 26. května 2005, Kuipers (C-283/03, EU:C:2005:314, bod 32).

30 – Rozsudky ze dne 9. září 2003, Milk Marque a National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, bod 94 a citovaná judikatura), a ze dne 1. října 2009, Compañía Española de Comercialización de Aceite (C-505/07, EU:C:2009:591, bod 55).

31 – V tomto ohledu viz rovněž bod 131 odůvodnění nařízení č. 1308/2013, které nahradilo nařízení č. 1234/2007.

32 – Pro obecný přehled o postavení OP v rámci SZP si dovoluji odkázat na moje stanovisko ve věci Fruition Po (C-500/11, EU:C:2013:259, zejména body 24 až 31).

– Nutnost, která je odůvodněna především rolí svěřenou OP a SOP v rámci SOT

73. Pokud se jedná o OP [33], odpovídají na naléhavou potřebu posílit postavení producentů na trzích a jsou definovány jako právnické osoby založené na dobrovolnosti a užitečnosti, z podnětu producentů s cílem zejména sledovat některé cíle. Tito producenti mají obecně za cíl sdružit své prostředky za účelem znovunastolení rovnováhy v obchodních vztazích, které udržují s hospodářskými subjekty působícími v navazujícím odvětví a především posílit svou vyjednávací pozici při prodeji svých produktů. Ke sdružování OP dochází na základě operačního programu. Jako OP je třeba uznat seskupení producentů, kteří osvědčí zejména určitý minimální počet producentů a pokrývají určitý objem tržní produkce (viz články 15 až 23 č. 2200/96).

74. OP jsou zakládány s konkrétním cílem definovaným právní úpravou [34]. Mezi cíli uvedenými při založení OP jsou zejména plánování produkce a její přizpůsobení poptávce, podpora koncentrace nabídky a uvádění produktů vyprodukovaných jejími členy na trh, jakož i snižování produkčních nákladů a zajištění stálosti cen producentů [35].

75. Aby mohla dosáhnout těchto cílů, musí mít OP vliv na prodejní podmínky, a zejména na prodejní cenu produktů sdružených zemědělských producentů. Ti se zavazují k tomu, že uplatňují určitá pravidla stanovená OP, jsou členem pouze jedné OP a prodávají veškerou svou produkci prostřednictvím OP, ve které jsou sdruženi [36]. Je rovněž důležité uvést, že pro každé odvětví jsou stanoveny prahové hodnoty založené na počtu producentů nebo na hodnotě obchodované produkce, které musí OP povinně dosáhnout, aby byla uznána.

76. Kromě toho se OP mohou, vždy podle relevantní právní úpravy, sdružovat v SOP [37] nebo v profesních organizacích [38].

77. Článek 125c nařízení č. 1234/2007 stanoví, že dosažení těchto úkolů bylo rozšířeno na SOP [39].

78. Použitelná právní úprava stanoví, že posláním těchto účastníků je i) zajistit plánování produkce a její přizpůsobení poptávce, zejména pokud jde o jakost a množství; ii) podporovat koncentraci nabídky a uvádění produktů vyprodukovaných jejími členy na trh; iii) snižovat produkční náklady a zajišťovat stálost cen producentů; iv) podporovat používání pěstitelských postupů, produkčních technologií a postupů nakládání s odpady šetrných k životnímu prostředí, zejména za účelem ochrany jakosti vod, půdy a krajiny, ochrany a/nebo podpory biologické rozmanitosti [40].

79. Za účelem účinného plnění těchto úkolů tedy jak OP, tak SOP mohou, zaprvé, přímo jednat se skupinami odběratelů o podmínkách prodeje celkové produkce jejích členů.

80. Zadruhé může být nezbytné, aby přijaly opatření ke stanovení množství produkce uvedené na trh.

33 – Viz zejména body 7 a 16 odůvodnění, jakož i články 11 až 18 nařízení č. 2200/96, články 3 a 4 nařízení č. 1182/2007, jakož i článek 122 nařízení č. 1234/2007.

34 – Viz zejména čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2200/96 a čl. 122 písm. c) nařízení č. 1234/2007 – použitelné na skutkový stav v projednávané věci – které převzaly článek 13 nařízení Komise (EHS) č. 335/72 ze dne 16. února 1972, kterým se stanoví vývozní náhrady pro bílý a surový cukr vyvážený v nezměněném stavu (Úř. věst. 1972, L 42, s. 8).

35 – Viz čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2200/96, jehož obsah je převzat v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/2007 a v čl. 122 prvním pododstavci nařízení č. 1234/2007.

36 – Viz zejména čl. 11 odst. 1 písm. c) nařízení č. 2200/96.

37 – Viz článek 16 nařízení č. 2200/96, článek 5 nařízení č. 1182/2007, článek 125c nařízení č. 1234/2007.

38 – Viz články 19 až 21 nařízení č. 2200/96, články 20 a 21 nařízení č. 1182/2007, článek 123 nařízení č. 1234/2007.

39 – Podle tohoto ustanovení, vloženého nařízením č. 361/2008, mohou členské státy uznat sdružení producentů na základě žádosti, pokud členský stát shledá, že sdružení je schopno tyto činnosti účinně vykonávat a uvedené sdružení nezaujímá dominantní postavení na daném trhu, není-li to nutné k uskutečňování cílů SZP.

40 – Článek 11 odst. 1 nařízení č. 2200/96, čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/2007, čl. 122 první pododstavec písm. c) nařízení č. 1234/2007 [tento poslední článek již nesleduje podporu pěstitelských postupů, produkčních technologií a postupů nakládání s odpady šetrných k životnímu prostředí, zejména za účelem ochrany jakosti vod, půdy a krajiny, ochrany a/nebo podpory biologické rozmanitosti, která se nicméně zčásti nachází v čl. 125c odst. 1 písm. a) tohoto nařízení].

81. V tomto ohledu evropská právní úprava výslovně stanovila, že OP mohou přistoupit k *opatřením vedoucím ke stažení*, tedy rozhodnout, že nebudou nabízet k prodeji produkty v množstvích a v obdobích, která uznají za vhodná. Během období, kdy bylo uplatňováno nařízení č. 2200/96, tedy do konce roku 2007, byla tato opatření koncipována jako intervenční opatření přijatá OP a mohla se tedy použít jak na členy, tak na nečleny, pokud byla dotčená OP považována za reprezentativní [41]. Správa režimu těchto stažení produktů, ke kterému dochází prostřednictvím provozního fondu a operačního programu [42], totiž vyžaduje určitou kontrolu OP a SOP, které jsou oprávněny vypracovat pravidla, která může dotčený členský stát učinit povinnými pro veškeré producenty ve vymezeném hospodářském obvodu. Režim opatření vedoucích ke stažení byl podstatně změněn nařízením č. 1234/2007, neboť v současnosti jsou koncipována již jen jako součást operačních programů pro předcházení krizím a jejich řešení [43].

82. Kromě těchto opatření vedoucích ke stažení disponují OP a SOP rovněž pravomocí *plánovat produkci* s cílem přizpůsobit ji poptávce v souladu s cíli definovanými relevantní právní úpravou [44].

83. Ze všech těchto ustanovení vyplývá, že OP a SOP musí nevyhnutelně hrát rozhodující roli v oblasti centralizace uvádění produktů jejich členů na trh. *Představují z podstaty místa, kde dochází ke společnému jednání ve vzájemné shodě.*

84. Plnění jejich úkolů vyžaduje, aby určité úkony, které provádějí a které jsou nezbytně nutné pro splnění jejich úkolů, byly vyloučeny z použití práva hospodářské soutěže, v opačném případě by byl vyloučen užitečný účinek právních úprav SOT. Pro úspěšné splnění úkolů, které jsou jim uloženy unijním normotvůrcem v rámci SOT, musí tito účastníci zavést formy koordinace a jednání ve vzájemné shodě, které se neřídí tržními pravidly, a které jsou tedy v rozporu s myšlenkou hospodářské soutěže.

85. Sledování takových cílů totiž nevyhnutelně znamená, jak měl Tribunál příležitost zdůraznit [45], že dotčená OP disponuje skutečnou kontrolou podmínek prodeje a zvláště prodejní ceny. Je to právě tato kontrola, kterou se sdružení producenti zavazují zajistit dodržováním určité disciplíny v souladu s čl. 11 odst. 1 písm. c) nařízení č. 2200/96.

86. Toto však neznamená, že by různé OP a SOP v oblasti produkce byly oprávněny jednat ve vzájemné shodě s cílem stanovit ceny. Stejně tak by toto nemělo vést k vyloučení použití článku 101 odst. 1 SFEU na činnosti vykonávané v subjektech nebo organizacích, které nebyly svými členy pověřeny uváděním jejich produktů na trh. Tomuto aspektu se budu více věnovat následně.

87. Kromě výše uvedených obecných výjimek musí být jednání těchto účastníků, pokud nechtějí popřít působnost mechanismů regulace zavedených nařízeními, která upravují SOT, do určité míry vyloučeno z použití pravidel v oblasti hospodářské soutěže, zejména článku 101 odst. 1 SFEU.

88. Spíše než o „zvláštní“ výjimku se jedná o vyvození všech důsledků ze zemědělské výjimky stanovené Smlouvami.

89. Postačí však, jak tvrdili někteří vedlejší účastníci, že se opatření přijatá OP nebo SOP více či méně podílí na plnění úkolů, které jim jsou svěřeny nařízeními o SOT, aby mohly být vyloučeny z použití práva hospodářské soutěže?

41 – Viz zejména body 16 a 18 odůvodnění, jakož i články 23 a 24 nařízení č. 2200/96.

42 – Články 15 až 18 nařízení č. 2200/96.

43 – Viz článek 103c odst. 2 písm. a) nařízení č. 1234/2007.

44 – Viz čl. 9 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1182/2007, čl. 15 odst. 2 písm. a) a článek 3 nařízení č. 2200/96, jakož i čl. 103c písm. a) nařízení č. 1234/2007.

45 – Viz rozsudek ze dne 30. září 2009, Francie v. Komise (T-432/07, nezveřejněno, EU:T:2009:373, body 53 až 56).

90. Mám za to, že nikoli.

91. Jak upřesním v následujících úvahách, z působnosti pravidel hospodářské soutěže by měla být vyloučena pouze jednání, která spadají pod úlohy specificky svěřené OP, SOP a profesním organizacím, které jsou pověřeny uváděním dotčených produktů na trh.

– Nutnost vyplývající z role svěřené OP a SOP, které jsou pověřené uváděním dotčených produktů na trh

92. Vyloučení daných opatření z použití práva hospodářské soutěže pochopitelně nelze založit pouze na tom, že se podle dotčených OP či SOP podílí na dosahování obecných cílů, jako je snižování produkčních nákladů nebo zajištění stálosti cen producentů.

93. Obecně je třeba upřesnit, jak tvrdí Komise, že aby bylo možné vyloučit použití článku 101 odst. 1 SFEU, je třeba se ujistit, že dotčená jednání byla skutečně přijata na „správné úrovni" a „správným subjektem", buď OP nebo SOP *skutečně pověřenými řízením produkce a uváděním dotčeného produktu na trh*.

94. Vedle předpokladu, podle kterého nařízení upravující SOT přesně definuje specifická opatření, která mohou OP nebo SOP přijmout, jako jsou výše uvedená opatření vedoucí ke stažení, musí se na jednání, ke kterým dochází mezi OP nebo mezi SOP nebo které se případně týkají účastníků, kteří nejsou členy trhu, uplatňovat pravidla v oblasti hospodářské soutěže.

95. Také jednání ve vzájemné shodě týkající se cen, vyprodukovaného množství a předávání citlivých obchodních informací se nemohou týkat dohod mezi různými OP nebo SOP nebo dokonce uvnitř jediného subjektu, který – ať už je jeho skutečný nebo domnělý název jakýkoli – nebyl svými členy pověřen uváděním dotčených produktů na trh.

96. Tento požadavek podle mého názoru implicitně, ale nutně vyplývá z použitelných předpisů, které definují úkoly koncentrace nabídky a zajištění stálosti cen svěřené těmto subjektům. Aby se na jednání ve vzájemné shodě mezi různými OP nebo SOP nevztahoval čl. 101 odst. 1 SFEU, musela by to nařízení upravující dotčenou SOT výslovně stanovit.

97. Článek 11 odst. 1 písm. c) nařízení č. 2200/96, článek 3 nařízení č. 1182/2007 a čl. 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007 v této souvislosti uvádí, že role svěřená OP se týká výhradně produkce členů nebo producentů v organizaci sdružených.

98. V tomto smyslu měl Tribunál[46] již příležitost rozhodnout, že podpora koncentrace nabídky stanovená v čl. 11 odst. 1 písm. b) bodě 2 nařízení č. 2200/96 je možná pouze tehdy, pokud je významná část produkce členů prodávána prostřednictvím organizace producentů. Při nesplnění tohoto požadavku by opatření přijatá OP nebo SOP měla na trh a na koncentraci nabídky jen velmi omezený vliv.

99. Je to však právě účinnost role, kterou tyto subjekty někdy musejí hrát v této koncentraci nabídky a *in fine* při stabilizaci cen, která případně může odůvodnit, že zavádějí formy koncentrace, na které se nevztahují pravidla hospodářské soutěže a především čl. 101 odst. 1 SFEU.

100. Proto mám za to, že kromě intervenčních opatření výslovně stanovených nařízením o SOT se na jednání ve vzájemné shodě přijatá nejen mezi různými OP nebo SOP, ale rovněž uvnitř subjektů, které jsou odpovědné pouze za podstatnou část produkce svých členů, musí právo hospodářské soutěže použít.

46 – Viz rozsudek ze dne 30. září 2009, Francie v. Komise (T-432/07, nezveřejněno, EU:T:2009:373, body 53 až 56).

101. Jednání zavedená *uvnitř* OP nebo SOP, které byly skutečně pověřeny řízením produkce a uváděním produktů svých členů na trh, jsou totiž srovnatelná s jednáními přijatými uvnitř obchodní společnosti nebo skupiny, která se na dotčeném trhu a vzhledem ke zvláštnostem na zemědělském trhu prezentuje jako jediná a tatáž hospodářská jednotka. Na taková „vnitřní" jednání se právo hospodářské soutěže nevztahuje. Při takovém nastavení již nemají zastoupení zemědělci při prodeji své produkce v oblasti vyjednávání o předmětu prodeje a ceně žádnou kontrolu.

102. Naopak, a opět nezávisle na ustanoveních výslovně stanovených použitelnou právní úpravou, se jednání vedená *mezi* OP nebo SOP, uvnitř subjektů, které nejsou pověřeny uváděním produktů jejich členů na trh, dokonce jednání mezi některou OP/SOP a jinými typy účastníků dotčeného trhu, nemohou tomuto použití vyhnout, protože k těmto jednáním dochází mezi hospodářskými subjekty považovanými za nezávislé.

103. Ačkoliv totiž cíl koncentrace nabídky, který sleduje právní úprava SOT, znamená, že členové OP a SOP skutečně pověřených uváděním produktů na trh mohou jednat ve vzájemné shodě, neumožňuje, aby se pravidla v oblasti protisoutěžních kartelových dohod nevztahovala na dohody o podmínkách výroby a uvádění na trh uzavřené mezi různými OP, SOP a dalšími subjekty případně neuznanými použitelnou právní úpravou. Neumožňuje ani schválit jednání, zejména o stanovení cen, uvnitř některého z těchto subjektů, pokud tento subjekt nemá kontrolu nad uváděním produktů svých členů na trh. V tomto případě se již nejedná o otázku koncentrace nabídky, ale o jednání ve vzájemné shodě mezi subjekty, které spolu na konečném trhu dotčeného produktu nadále soutěží.

104. Může se jistě zdát, že tento požadavek lze snadno obejít vytvořením velkých OP a SOP prostřednictvím fúzí. Nicméně nelze opomenout, že velikost OP či SOP je faktorem, který se v zásadě bere v úvahu ve stadiu jejich uznávání nebo udržování jejich uznání. V právní úpravě SOT je totiž výslovně stanoveno, že členské státy mohou na žádost uznat OP nebo SOP, zejména pokud „nezaujímá dominantní postavení na daném trhu", není-li to nutné k uskutečňování cílů SZP[47].

105. V důsledku toho každé chování nebo jednání, které překračuje to, co je nezbytně nutné pro výkon úkolů svěřených OP a SOP ve vztahu ke sdruženým producentům, může podléhat zákazu kartelových dohod ve smyslu článku 101 odst. 1 SFEU.

106. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na první předběžnou otázku odpověděl, že dohody, rozhodnutí nebo jednání OP, SOP a profesních organizací mohou, i když se na ně nevztahuje žádná z obecných výjimek stanovených postupně článkem 2 nařízení č. 26 a č. 1184/2006 a článkem 176 nařízení č. 1234/2007, být vyňaty ze zákazu kartelových dohod stanoveného článkem 101 odst. 1 SFEU v případě, kdy je ověřeno, že tato jednání jsou zaprvé nezbytná nebo povolená pro splnění úlohy svěřené OP, SOP nebo profesní organizaci skutečně pověřené uváděním dotčených produktů na trh a zadruhé jsou přijata v rámci právní úpravy dotčené SOT a v souladu s ní.

Ke druhé otázce

107. Druhá předběžná otázka se týká toho, zda se sporná jednání ve věci v původním řízení, jejichž cílem je i) společné určování minimálních cen, ii) dohoda o množství výrobků uváděném na trh a iii) výměna citlivých/strategických informací, mohou vyhnout použití článku 101 SFEU, protože směřují zejména ke splnění úkolů zajištění stálosti cen producentů a přizpůsobení produkce poptávce, svěřených OP a SOP (viz čl. 11 odst. 1 nařízení č. 2200/96, článek 3 nařízení č. 1182/2007 a článek 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007).

47 – Pokud jde o OP, viz čl. 4 odst. 1 písm. g) nařízení č. 1182/2007 a čl. 125b odst. 1 písm. g) nařízení č. 1234/2007, a pokud jde o SOP, čl. 5 první pododstavec písm. b) nařízení č. 1182/2007 a čl. 125c první pododstavec písm. b) nařízení č. 1234/2007.

108. Předem musím zdůraznit, že skutečnost uvedená zejména během jednání, že opatření byla přijímána s úmyslem dotčených účastníků čelit domnělým nebo prokázaným obtížím producentů čekanky, zejména s ohledem na obtížnou hospodářskou situaci související s bojem proti účastníkům maloobchodní distribuce, nemůže být rozhodující. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že i když bylo prokázáno, že strany dohody jednaly bez subjektivního úmyslu omezit hospodářskou soutěž, ale s cílem napravit účinky odvětvové krize, nejsou takové úvahy pro účely použití článku 101 odst. 1 SFEU relevantní, ale mohou být případně zkoumány pro účely dosažení vynětí ze zákazu stanoveného v odstavci 3 téhož článku [48].

109. Kromě toho, aniž je předvídán výsledek zkoumání skutkového stavu, které nakonec přísluší pouze vnitrostátnímu soudu, je třeba uvést, že podle indikací vyplývajících ze spisu postoupeného Soudnímu dvoru, k jednáním v projednávané věci nedochází výhradně uvnitř OP nebo SOP pověřeného uváděním produktů jejich členů na trh, ale i mimo ně. Podle údajů shromážděných orgánem Autorité de la concurrence během jeho vyšetřování se sporná jednání týkala nejen deseti OP a čtyř SOP, ale zároveň pěti neuznaných skupin, které nejsou pověřené žádnou zvláštní úlohou podle relevantní právní úpravy.

110. Je tedy třeba zaprvé uvést určitá úvodní upřesnění, pokud jde o opatření, která mohou skutečně přijmout různá seskupení a OP v oblasti cenové regulace a přizpůsobení produkce poptávce.

111. Zadruhé a s ohledem na pokyny stanovené v této souvislosti, budu postupně zkoumat jednotlivé druhy opatření dotčených ve věci v původním řízení a pro každé z nich odliším případy, ve kterých se tato opatření týkají členů OP nebo SOP pověřených uváděním produktů svých členů na trh (dále jen „vnitřní situace“), od těch, ve kterých se používají uvnitř sbjektů, které sice byly uznány za „OP“ nebo „SOP“, ale nejsou pověřeny uváděním produktů svých členů na trh, různých OP nebo SOP a/nebo s neuznanými subjekty (dále jen „vnější situace“).

Úvodní úvahy o opatřeních, která mohou být přijata OP a SOP v souvislosti s jejich úkolem cenové regulace a přizpůsobení poptávce

112. Jak jsem již výše uvedl, role svěřená OP a SOP v oblasti cenové regulace a přizpůsobení poptávce je může vést k zavedení forem výměny a jednání ve vzájemné shodě se svými členy.

113. Ústřední otázkou, která v projednávané věci vyvstává, je, zda takový úkol regulace a přizpůsobení může vést ke stanovení minimální prodejní ceny produktů, na které se vztahuje SOT, uvnitř OP nebo SOP a ve vzájemné shodě s jejich členy.

114. Domnívám se, že toto v žádném případě nepřipadá v úvahu.

115. Pokud totiž členové OP nebo SOP při vnitřním situaci OP nebo SOP skutečně svěřili úkol uvádět na trh veškerou nebo téměř veškerou jejich produkci, jak to vyžaduje právní úprava SOT, zdá se nezbytné, aby OP nebo SOP s distributory vyjednaly *jednotnou cenu* použitelnou na celou tuto produkci. Dotčenému OP nebo SOP je jejími členy do určité míry přiznána role jediného vyjednavače, zejména s účastníky, kteří působí v navazujícím odvětví. Tato jednotná cena, která se určuje v závislosti na období uvádění na trh a kvalitě dotčeného produktu, je z definice proměnlivá.

116. V důsledku toho v případě, kdy by integrace uvádění dotčených produktů na trh uvnitř OP nebo SOP vedla ke stanovení takové jednotné ceny, nemělo by stanovení *minimální ceny*, kterou by nebylo možno měnit, uvnitř jednoho z těchto subjektů, již z podstaty věci smysl.

48 – Viz zejména rozsudek ze dne 20. listopadu 2008, Beef Industry Development Society a Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, body 19 až 21).

117. Jednání spočívající ve stanovení minimální ceny si totiž lze představit pouze v kontextu, kdy producenti dotčeného produktu stále disponují určitou pravomocí v oblasti vyjednávání prodejní ceny tohoto produktu.

118. Jak mimo jiné uvedl Autorité de la concurrence, úkol „zajištění stálosti cen producentů“ („stabilising producer prices“) svěřený OP/SOP je třeba chápat v rámci cíle stabilizace trhů, který sleduje SOT a s ohledem na prostředky, které jsou výslovně uvedené v evropské právní úpravě (opatření vedoucí ke stažení nebo produkční plány), a nemůže vést k vyloučení použití článku 101 odst. 1 SFEU na takové stanovení minimální ceny, o jaké se podle všeho jedná ve věci v původním řízení, a sice stanovení cen závazných pro všechny OP/SOP, které se vztahují na téměř veškerou vnitrostátní produkci všech dotčených produktů.

119. Co se týče vnější situace, pokud jsou OP/SOP, kterým byly podle postupně přijatých relevantních ustanovení [49] svěřeny významné úkoly, zejména koncentrace nabídky a zajištění stálosti cen producentů, význam těchto úkolů nemůže být vykládán tak, že povoluje koluzní jednání spočívající v určování cen všeobecně závazných pro všechny jejich členy a pro veškeré produkty uvedené na trh.

120. Závěrem, vyloučení použití článku 101 SFEU nemůže být rozšířeno na jednání ve vzájemné shodě, ke kterému dochází mezi různými OP nebo SOP, nebo dokonce uvnitř neuznaných subjektů nebo seskupení.

Zkoumání opatření dotčených ve věci v původním řízení

– K jednáním spočívajícím ve společném určování cen

121. S ohledem na výše uvedené se na jednání spočívající ve určování ceny *mezi* OP nebo mezi SOP nebo mezi těmito a jinými subjekty, tj. ve vnější situaci, by se mělo za všech předpokladů použít právo hospodářské soutěže, s upřesněním, že je široce přijímáno, že jednání spočívající v určování cen jsou již vzhledem ke svému cíli považována za škodlivá pro řádné fungování hospodářské soutěže [50].

122. Tento závěr platí rovněž v případě, kdy subjekt, ať už byl založen jako OP nebo SOP, ve skutečnosti nebyl svými členy pověřen uvádět jejich produkty na trh. To je podle všeho případ tzv. „správcovských“ SOP [51], uvedených ve věci v původním řízení.

123. Pokud se jedná o vnitřní situaci, není v návaznosti na to, co jsem již uvedl, stanovení minimální ceny *uvnitř* OP nebo SOP skutečně pověřené uváděním produktů na trh odůvodněné, a to kvůli samotné existenci systému jednotné ceny pro produkty jeho členů.

124. Obecně se domnívám, že je užitečné připomenout, že pokud se budeme držet struktury systému zavedeného zejména v rámci jednotné SOT, musí být stabilizace/zajištění stálosti cen nezbytně provedena prostřednictvím opatření výslovně uvedených v právní úpravě SOT, která směřují k regulaci množství produktů uvedených na dotčený trh, a sice opatření vedoucích ke stažení a produkčních plánů, které mohou být zavedeny uvnitř OP a SOP.

49 – Viz čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2200/96 a článek 122 nařízení č. 1234/2007 (ve znění nařízení č. 361/2008). Článek 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007, ve znění nařízení č. 361/2008.

50 – Viz rozsudek ze dne 11. září 2014, CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 51).

51 – V odpovědi na písemnou otázku Soudního dvora Komise uvedla, že tyto správcovské SOP uznané ve francouzském právu, ale neuvedené v právní úpravě SOT, nejsou pověřené uváděním produktů na trh. Hrají roli vnitrostátního koordinátora pro jednotlivé produkty a skupiny produktů s cílem lépe přizpůsobit nabídku poptávce a optimalizovat preventivní opatření a opatření při řešení krize.

125. Tento úkol stabilizace/zajištění stálosti cen může mít podobu například oznamování údajů o vývoji trhu dotčenou OP nebo SOP, ale nemůže v žádném případě spočívat v sazebníku doporučených cen. Tento úkol také může vést k tomu, že dotčené OP nebo SOP vydají určitá doporučení s cílem působit na objemy produktů, které budou uvedeny na trh.

126. V tomto ohledu se domnívám, že pro odůvodnění jednání týkajícího se minimálních cen zavedených mezi OP nebo SOP, nelze argumentovat existencí tzv. cen „za stažení“, které byly teoreticky možné před zavedením jednotné SOT nařízením č. 1234/2007. Cena za stažení je totiž definována jako cena, pod kterou sdružení producenti nedají do prodeje *určité množství* produktů (a ne všechny produkty) dodané jejich členy, kteří za to dostanou odškodnění. Zbývající produkce členů OP nebo SOP zůstává podřízena tržním silám, a nemůže tedy být uvedena na trh za minimální cenu předem stanovenou těmito členy.

127. Dohoda, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě týkající se ceny, které se vztahují zejména na stanovení minimální ceny, tedy v žádném případě nemohou být bez dalšího vyloučeny z použití článku 101 odst. 1 SFEU.

128. Závěrem, ať už uvnitř téže OP nebo SOP pověřené uváděním produkce svých členů na trh nebo mezi různými OP nebo SOP, politika stanovení minimální ceny mezi producenty se podle mého názoru nemůže vyhnout uplatnění článku 101 SFEU.

– K jednáním ve vzájemné shodě týkajícím se množství uvedených na trh

129. Je třeba uznat, že jednání ve vzájemné shodě ohledně množství produktů uvedených na trh může přispět, zejména v prostředí, pro nějž je typická roztříštěnost zemědělské produkce – což může vést k vytvoření nerovnováhy vzhledem k obecně velmi koncentrované poptávce po dotčených produktech – k plánování produkce a jejímu přizpůsobení poptávce. V konečném důsledku může přispět nejen k zajištění stabilizace dotčených trhů – regulací povahy a objemu produktů nabízených na trhu – ale rovněž regulovat ceny s cílem udržet odpovídající životní úroveň zemědělského obyvatelstva.

130. Relevantní právní úprava v tomto ohledu stanoví, že OP/SOP mohou přijmout pravidla pro přizpůsobení objemu nabídky daného produktu požadavkům trhu, tj. plánovat množství v daný okamžik nabízených produktů s cílem udržet prodej na určité úrovni.

131. Až do přijetí jednotné SOT nařízením č. 1234/2007 upravovala použitelná právní úprava rovněž možnost přijmout opatření vedoucí ke stažení, která umožňovala zavést konjunkturní akční plány a ovlivňovat objemy uvedené na trh. OP a SOP tak mohly rozhodnout, že určité množství produktů dodávaných jejich členy nebude během určitých období uvedeno na trh.

132. Jak jsem již výše uvedl, nařízení č. 1234/2007 však omezilo možnost použít tato opatření vedoucí ke stažení, protože již nejsou zamýšlena jako preventivní opatření a opatření při řešení krize, protože již v zásadě nemohou být rozšířena na všechny producenty, jak to bylo možné dříve.

133. Nicméně v návaznosti na výše uvedené úvahy, pokud jde o jednání spočívající v regulaci cen, jsem toho názoru, že nezávisle na možnosti provést opatření vedoucí ke stažení v rámci dříve schválených konjunkturních akčních plánů (především podle článku 23 nařízení č. 2200/96) [52] je třeba posoudit jednání ve vzájemné shodě týkající se množství uvedených na trh rozdílně podle dané situace.

52 – Zdá se, že tak tomu bylo ve věci v původním řízení. Ze spisu v původním řízení vyplývá, že od roku 1998 do roku 2007 uplatňovala SOP opatření vedoucí ke stažení, která stanovila, že OP a jejich sdružení již nemohly nabízet do prodeje produkty dodávané jejich členy do výše určitého objemu a během určitého období.

134. Ve vnitřní situaci se taková opatření jako ta přijatá v rámci produkčních plánů stanovených evropskými právními předpisy, pokud skutečně regulují produkci s cílem stabilizovat ceny dotčených produktů, mohou vyhnout uplatnění tohoto ustanovení.

135. Naproti tomu ve vnější situaci taková jednání z uplatnění článku 101 odst. 1 SFEU vyloučena být nemohou. Je třeba zdůraznit, že od zavedení jednotného SOT nařízením č. 1234/2007 již není možné rozšířit opatření vedoucí ke stažení přijatá uvnitř OP a SOP na producenty, kteří již nejsou členy těchto subjektů.

136. V tomto případě se zdá, že předmětná jednání spočívala v jednáních ve vzájemné shodě týkajících se omezení a obecné kontroly množství uvedených na trh na úrovni celého trhu s čekankou. Dohoda takového celostátního dosahu, uzavřená mezi několika OP a SOP, která nakonec vede k dlouhodobému omezení produkce, není z uplatnění pravidel hospodářské soutěže vyloučena.

– K jednáním spočívajícím ve výměně strategických informací

137. V souladu s dosud uplatňovaným přístupem je třeba rozlišovat mezi jednáními uvnitř OP nebo SOP a těmi, které ve skutečnosti zavádějí globální a celostátní cenovou politiku mezi všemi producenty, a to nezávisle na jejich příslušnosti k některé z těchto organizací nebo sdružení.

138. Ve vnitřní situaci je třeba připustit, že úkoly svěřené OP a SOP v rámci SOT nutně vedou k výměně strategických informací uvnitř SOP. Plnění úkolů stabilizace cen nebo plánování produkce a přizpůsobení poptávce, které jim jsou svěřeny, by totiž mohlo být při neexistenci předávání údajů o povaze a objemech produkce výrobků, ale rovněž o objemech produktů uvedených na trh nebo ve skladech, velmi ohroženo.

139. Tato potřeba byla uznána prováděcím nařízením (EU) č. 543/2011 [53], které v článku 23 stanoví, že „členské státy zajistí, aby organizace producentů měly k dispozici zaměstnance, infrastrukturu a vybavení nutné, […] k zajištění jejich nezbytného fungování“, zejména pokud jde o: „znalost produkce jejich členů“ a „shromažďování, třídění, skladování a balení produkce jejich členů“.

140. V důsledku toho bude za takové vnitřní situace třeba, aby soud ověřil, že předmětné výměny informací jsou neodmyslitelně spjaty s plněním úkolů OP a SOP, a tedy že nelze použít pravidla v oblasti hospodářské soutěže, zejména čl. 101 odst. 1 SFEU.

141. Naproti tomu ve vnější situaci se čl. 101 odst. 1 SFEU na jednání spočívající ve výměně informací použít musí.

142. Vrátíme-li se k věci v původním řízení, zdá se, že vytýkané výměny informací spočívaly ve sdělování cen mezi OP, SOP a dalšími konkurenčními subjekty. Mám za to, že není možné dojít k závěru, že tyto výměny informací souvisí s úkoly svěřenými OP/SOP v rámci SOT.

143. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury mohou být výměny informací považovány za protisoutěžní, pokud mohou vyloučit nejistoty týkající se zamýšleného jednání dotčených podniků [54].

53 – Nařízení Komise ze dne 7. června 2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny (Úř. věst. 2011, L 157, s. 1).

54 – Viz zejména rozsudek ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise (C-7/95 P, EU:C:1998:256, bod 88).

144. Výměny informací nicméně mohou být za určitých podmínek považovány za slučitelné s pravidly hospodářské soutěže: málo koncentrovaný trh, veřejné a souhrnné informace, jakož i existence informací, které nejsou srovnatelné s ceníky nebo neumožňují rozklíčování celkových nákladů subjektů.

145. Zemědělské trhy tak vykazují zvláštnosti, zejména kvůli zavedení SOT, které mohou odůvodnit výměny informací za méně přísných podmínek, než je tomu na méně regulovaném trhu.

146. V tomto případě však podle všeho nebylo prokázáno, že sporné výměny informací, jejichž cílem se vší pravděpodobností ve skutečnosti bylo dohodnout se o cenách dotčených produktů, vyplývaly ze zvláštní povahy dotčeného trhu.

147. Závěrem lze konstatovat, že čl. 11 odst. 1 nařízení č. 2200/96, čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/2007 a čl. 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007, které mezi cíli stanovenými OP a jejich sdružením uvádějí zajištění stálosti cen producentů a přizpůsobení produkce poptávce, musí být vykládány v tom smyslu, že jednání spočívající ve společném určování minimální ceny mezi OP nebo SOP se v žádném případě nemohou vyhnout použití článku 101 odst. 1 SFEU. Pokud jde o jednání spočívající ve výměně strategických informací o minimálních cenách uplatňovaných těmito organizacemi nebo jejich sdruženími a mezi nimi, také se nevyhnou zákazu kartelových dohod stanovenému v čl. 101 odst. 1 SFEU pouze z důvodu, že mohou přispět k obecným cílům určeným OP a jejich sdružením. Aby se jednalo o takový případ, přísluší zejména vnitrostátnímu soudu, aby ověřil, že dotčené jednání je zaprvé nezbytné nebo povolené ke splnění úlohy specificky svěřené OP, SOP nebo profesní organizaci skutečně pověřené uváděním dotčených produktů na trh a zadruhé, že bylo přijato v rámci právní úpravy dotčené SOT a v souladu s ní.

148. Taková jednání jako ta dotčená ve věci v původním řízení, zavedená mezi různými OP, SOP a neuznanými subjekty, která spočívají ve stanovení minimální ceny, v jednáních ve vzájemné shodě týkajících se cen a ve výměně strategických informací, nepatří mezi ta, která mohou být bez dalšího vyloučena z použití článku 101 odst. 1 SFEU.

Závěry

149. Vzhledem k předcházejícím úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Cour de cassation (Kasační soud, Francie) odpověděl takto:

„1) Dohody, rozhodnutí nebo jednání organizací producentů, sdružení organizací producentů a profesních organizací mohou být, i když se na ně nevztahuje žádná z obecných výjimek upravených postupně článkem 2 nařízení Rady č. 26 ze dne 4. dubna 1962 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi a nařízení Rady (ES) č. 1184/2006 ze dne 24. července 2006 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi a článkem 176 nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty (‚jednotné nařízení o společné organizaci trhů'), vyloučena z působnosti zákazu kartelových dohod stanoveného článkem 101 odst. 1 SFEU v případě, kdy je ověřeno, že tato jednání jsou zaprvé nezbytná nebo povolená pro splnění úlohy svěřené organizaci producentů, sdružení organizací producentů nebo profesní organizaci skutečně pověřené uváděním dotčených produktů na trh a zadruhé, že jsou přijata v rámci právní úpravy dotčené společné organizace trhů a v souladu s ní.

2) Článek 11 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 2200/96 ze dne 28. října 1996 o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou, čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1182/2007 ze dne 26. září 2007, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro odvětví ovoce a zeleniny a kterým se mění směrnice 2001/112/ES a 2001/113/ES a nařízení (EHS) č. 827/68, (ES) č. 2200/96, (ES) č. 2201/96, (ES) č. 2826/2000, (ES)

č. 1782/2003 a (ES) č. 318/2006 a ruší nařízení (ES) č. 2202/96, a čl. 122 první pododstavec nařízení č. 1234/2007, které mezi cíli určenými organizacím producentům nebo sdružením organizací producentů a jejich svazům stanoví cíl zajištění stálosti cen producentů a cíl přizpůsobení produkce poptávce, musí být vykládány v tom smyslu, že jednání spočívající ve společném určování minimální ceny v žádném případě nemohou být vyloučena z použití článku 101 odst. 1 SFEU. Pokud se jedná o jednání spočívající ve výměně strategických informací o cenách uplatněných těmito organizacemi nebo jejich sdruženími, také se nevyhnou zákazu kartelových dohod stanovenému v čl. 101 odst. 1 SFEU pouze z důvodu, že mohou přispět k obecným cílům určeným organizacím producentů a jejich sdružením. Aby se jednalo o takový případ, přísluší zejména vnitrostátnímu soudu, aby ověřil, že dotčené jednání je zaprvé nezbytné nebo povolené ke splnění úlohy specificky svěřené organizaci producentů nebo sdružení organizací producentů skutečně pověřené uváděním dotčených produktů na trh a zadruhé, že bylo přijato v rámci právní úpravy dotčené společné organizace trhů a v souladu s ní.

Taková jednání jako ta dotčená ve věci v původním řízení, zavedená mezi různými organizacemi producentů, sdruženími organizací producentů a neuznanými subjekty, která spočívají ve stanovení minimální ceny, v jednáních ve vzájemné shodě týkajících se cen a ve výměně strategických informací, nepatří mezi ta, která mohou být bez dalšího vyloučena z použití článku 101 odst. 1 SFEU.“